

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	
Pe un an	160 Lei
Pe jumătate de an	80 "
Pe un pătrar de an	40 "
Un număr	3 Lei.
Pentru străinătate pe un an	260 Lei.

Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.

Prea Sfântul Arhiereu -- Vicar episcopesc al eparhiei Caransebeșului

Dr. FILARET MUSTA

membru al Sfântului Sinod, al Congresului național-bisericesc, al Congresului mitropolitan și al Adunării noastre eparhiale; Mare oficer al ordinului „Coroana României, distins cu Răspiata muncii pentru Biserică cl. I. etc. etc.

împărtășit fiind cu Sfintele Taine, a trecut la cele vecinice, **Martți în 14 Octomvrie a. c.** la oarele 9 $\frac{1}{4}$, seara, după un morb îndelungat, în al 92-lea an al vieții sale.

Consiliul eparhial, cu cea mai adâncă durere, aduce aceasta la cunoștința tuturor.

Rămășițele pământești ale preaiubitului nostru Arhiereu, se vor transporta Joi în 16 Octomvrie a. c. la oara 2 p. m. în biserica catedrală. Vineri la oara 9 a. m. se va celebra sf. Liturgie, iar la oara 2 p. m. se va începe rânduiala prohodului, după care se vor așeza spre vecinică odihnă în cimiterul sf. Ioan Botezătorul.

Dumnezeu să-l primească între dreptii săi.

În veci pomenirea lui!

Caransebeș în 15 Octomvrie 1930.

Consiliul eparhial.

† Arhiereul Dr. Filaret Musta.

Într'o modestă chilie s'a stins din viață Marți seara la orele 9¼ devotatul ostaș al lui Christos, Arhiereul Filaret Musta. Lin, întocmai ca lumânarea care s'a epuizat toată, s'au consumat ultimele clipe de viață ale nonagezarului nostru Arhiereu.

Vânjos cum i-a fost sufletul, corpul cel muncit de muncă dar curat și neprihănit, a bîruit timp de 18 luni de zile o boală la al căreia capăt rânjea necruțătoare moartea. Și datorită numai constituției sale integre, traiului cu meticulozitate ordonat, și îngrijirii deosebite de care s'a împărtășit, a putut să reziste atîta timp.

Astăzi însă el nu mai este în fruntea noastră. Deși bolnav pînă cri-alaltăeri, simțeam pulsând, în munca noastră de toată ziua, spiritul său autoritar, dragostea pentru disciplina bună a defunctului, care se prelungea oarecum în chiliile noastre, pline de pecetea eului său, adânc imprimată pretutindenea. Astăzi el nici în apropierea noastră nu mai este; s'a mutat în împărăția dreptilor, pentru a căreia chivernisire o viață întregă s'a robit...

Cu răposatul în Domnul Arhiereu se încheie un capitol întreg din istoria acestei eparhii; capitolul glorios al celor cari au restaurat pe temeiurile de astăzi, reînființata noastră episcopie a Caransebeșului. Cu el s'a prăbușit stejarul, la scutul căruia au răsărit întâiele instituții de orice fel, pe cari astăzi eparhia noastră le are, și se razimă... Istoria întregă din viața bisericască ale acestor de Dumnezeu binecuvântate plaiuri, a fost strâns legată de numele celui adormit: iată de ce moartea lui, pe cât de firească, pe atît de profund și dureros ecou a produs ea, în Banat, în Ardeal, și pretutindenea în cercul larg al prietenilor și cunoscuților săi.

Falanga colaboratorilor lui Ioan Popasu s'a isprăvit, pînă la unul. Ultimul ostaș al muncii, a depus armele jos; sicriul îi coboară acum în mormânt rămășițele trupului chinuit...

Date biografice.

Arhiereul Filaret, era fiul capelanului Adam Musta din Văliug. S'a născut în 20 Martie 1839 și în botez primi numele Filip. Școala primară o făcu în satul natal și în Recița. După terminarea acesteia intră ca lucrător la uzinele metalurgice din Recița. Datorită deșteptăciunii sale naturale și sârguinții la muncă, ajunse în grabă elev de manipulațiune la aceste uzine. Arăta deosebită înclinațiune spre limba germană și spre studiul cifrelor. Munca aceasta, deși îi plăcea, nu-i îndestula totuș. Simțea spiritul său

pulsând pentru alte lucruri, mai mari, mai frumoase... Erau însă mulți la părinți, și niciodată nu a fost ușor — dintr'o modestă leafă de preot sau învățător — să susții *doisprezece* copii la școală! Dar bunicul său dinspre mamă preotul Dimitrie Dobromirescu fu înțelegător și din puținul său, dete nepotului său cinci galbeni pe lună și-l trimise la Beiuș. Aci termină clasele secundare „*eximio modo*“. Urmă apoi cursurile Academiei de drept din Debrețin; institutul teologic din Caransebeș, de unde răposatul episcop de pie memorie Ioan Popasu îl trimise la Universitatea din Lipsca, unde la Facultatea de teologie catolică își complectă studiile teologice.

Reîntors, în anul școlar 1870—1871 fu aplicat profesor la Institutul teologic; mai târziu i-se concrezu conducerea școlii, în calitate de director, pe care o deținu pînă în 1888.

În preoție a intrat la 21 Noiembrie 1871, când a fost hirotont întru diacon prin episcopul Ioan Popasu. La 16 Aprilie 1872 i se dete hirotesia de protodiacon. Întru presbiter a fost hirotont doi ani mai târziu și anume în 9 Maiu 1874.

La 4 Februarie 1875 a intrat în tagma monahală, fiind tuns întru monah și primind numele Filaret. Două luni mai târziu, 13 Aprilie al aceluiaș an, fu hirotosit protosincol. În 25 Decembrie 1891 fericitul episcop Nicolea Popea îl hirotesește întru arhimandrit, iar la 23 Aprilie 1902 îl numește vicar episcopesc.

Răposând episcopul Nicolae Popea și conchemat fiind sinodul eparhial electoral, în 21 Septembrie 1908 fu ales episcop al văduvitei noastre eparhii. Bineînțeleș că alegerea n'a fost cu ochi buni văzută și confirmarea ei de către împărat n'a venit. Au venit însă vremuri mai senine. În 5/18 Octombrie 1921, în urma unui conclud al Prea Sfințitului Sinop episcopesc al mitropoliei noastre fu hirotont în catedrala mitropoliei din Sibiu, întru arhiereu. Importantul act de acum 9 ani, era ecoul îndepărtat al unui strigăt de dreptate.

În administrația centrală a consistorului diecezan, a lucrat dela începutul venirii sale aici. Mai intens a muncit, începând cu anul 1886, de când consecutiv a fost ales asesor Consistorial la senatul strâns bisericesc. Așa se esplică trecerea P. S. Sale dela conducerea Institutului teologic, la gremiul consistorial. Pe rînd răposatul fusese ales membru în consistoriul metropolitan, congresul național-bisericesc, sinodul eparhial etc.

În repețite rînduri și anume de trei ori, în timpul sedisvacanțelor episcopoești de aici, a condus dieceza, totașa a condus 3 sinoade eparhiale

electorale, și în calitate de mandatar mitropolitan, alegerea de mitropolit a I. P. S. Sale Nicolae, actualul arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului și Banatului.

La episcopie n'a râvnit, căci însuș spunea: „n'am râvnit după episcopie, trecutul îmi este martor. *O puteam avea în 1889, dară din considerente binecuvântate am declinat-o dela mine*“...

Răposatul a deținut deci multe și importante slujbe, în angrenajul cărora se cuprinde — pe lângă laborioasa sa activitate pe teren administrativ — o activitate culturală și mai presus una cu caracter pronunțat național. Fostul arhimandrit, vicarul episcopesc de mai târziu stând pe meterezele cari apărau deopotrivă legea și neamul, a înfruntat destule lovituri. Cert și mai presus de orice îndoială este, că își iubea neamul său și limba sa străbună, și le iubea deschis — în vorbe și fapte — fără sfială și fără frică! Dacă n'a ajuns episcop — atunci când poate și el ar fi vrut, în 1908 când a și fost ales dară nefiind agreeat de guvernul alegera n'a obținut aprobarea Regelui Franțisc Iosif I. — cui se datorește? Fără înconjur se poate spune, că iubirea prea mare pentru ai săi!...

Intinsele sale legături i-au creat multe simpatii, mai sincer și mai mult îl iubesc însă totdeauna ai săi. Ai săi îl și aleg senator în primele parlamente ale noului Regat, remunerând în parte dragostea lui neprecupețită pentru străbunele lăsaminte: limba și legea... Cât i-a dat răgaz zilnică muncă grea din administrația centrală, s'a ocupat intensiv cu știința căci avea cunoștințe vaste și temeinice pe toate terenurile. A fost membru fondator al „Astrei“, membru al societății „România jună“ din Viena, al societății „Regale Române de Geografie“ ș. a.

Vârsta lui frumoasă a adus cu sine realizarea și unor bucurii în viața sa: corolarul muncii sale omnilaterale. Biserica în mână cu școala, pe lângă diversele dignități ocupate, cea dintâi i-a dat prin gestul nobil al Facultății Teologice a Universității din Cernăuți titlul binemeritat de doctor „honoris causa“; națiunea i-a conferit „Răsplata muncii pentru Biserică cl. I“ și „Coroana României“ în gradul de mare oficer.

Toate acestea sunt slabe și transparente indicii dar totuș indicii despre personalitatea defunctului.

S'a impus și nu s'a impus, căci a fost cu adevărat modest; un caracter vecinic combativ; un spirit fin și de o rară erudiție; un temperament ordonat și autoritar dar în aceeaș măsură de o bunătate a inimii, care nu se poate

cuprinde în cuvinte. Iată în linii mari cine a fost defunctul Arhieru Filaret Musta!

Inmormântarea.

Corpul defunctului a fost așezat pe un catafalc la căpătâul cărui ardeau lumânări. Începând de Marți seara studenții teologi au cetit continuu bucăți din Sfânta Scriptură. Miercuri dimineața — după ce în prealabil se convocase o ședință plenară în care s'a discutat asupra măsurilor de luat — Prea Sfințitul Episcop, împreună cu membrii Consiliului eparhial prezenți și cu corpul profesorilor dela Academia teologică, s'au dus în grup la locuința defunctului Arhieru. Orașeni, țărani și intelectuali s'au perindat în cursul zilei de Miercuri prin fața celui pus pe catafalc.

Joi după amiază la orele două, s'a celebrat, un scurt serviciu religios, după care sicriul s'a ridicat pe brațe de preoți și pus în carul mortuar. S'a făcut transportarea lui la biserica catedrală. La acest serviciu au slujit douăzeci de preoți în frunte cu P. O. D. protopresbiteri *Andrieu Ghidiu* al Caransebeșului și *Romul G. Ancușă* consilier referent eparhial. Responsoriile funebre le-a dat corul mixt al Catedralei, condus de profesorul *Constantin Vladu*. În biserică, preoții din oraș și din jur au făcut rugăciuni pentru odihna sufletului celui adormit, în timp ce lumea bredincioșilor venia să vadă pe cel care stătea neînsuflețit în sicriu. Înlauntrul sicriului s'a introdus, așezată într'un tub, o hârtie pe care s'a scris biografia Arhierului.

Vineri după amiază la orele două pe o minunată vreme de toamnă s'a făcut înmormântarea Arhierului Filaret.

La ultimul onor dat Arhierului iubit au participat o seamă de delegați marcanți, preoți fără număr și lume multă foarte. Sunt orele 2 $\frac{1}{2}$; în chemarea jalnică a clopotelor sosește P. S. Episcop al nostru împreună cu P. S. Episcop Grigorie al Aradului, P. S. Andrei Crișanul vicarul episcopesc al Orășii-mari și cu I. P. Cuv. Sa Arhimandritul Dr. Vasile Lazarescu — însoțitorul P. S. Andrei — și P. O. D. Protopresbiter, revizor eparhial Ioan Georgia — însoțitorul P. S. Episcop Grigorie.

Pontifică P. P. S. S. Grigorie și Andrei asistați de I. P. C. Sa Arhimandritul Lazarescu, P. O. D. protopresbiter Ioan Georgia, revizorul eparhiei Aradului, Andreiu Ghidiu al Caransebeșului, Romul G. Ancușă consilier referent eparhial, protodiaconul Ioan David și încă trei diaconi și un sobor de patruzeci de preoți. Răspunsurile le dă corul mixt al catedralei la un loc cu cel al Reuniunii de cântări și muzică.

Serviciul progrebăncii începe. Cântă cei mai buni cântăreți, de cari între preoții noștri se găsește destui; tot pe atât de frumos răspunde corul. Era un fior general, fiorul ce-l produce sublimul în fața morții: groază și admirație... Și serviciul acesta, în vestmânt de duios și tăragănat cântări, se lungeste timp de aproape două ceasuri.

Urmează apoi cuvântările: a P. S. Episcop Grigorie, frumoasă și adânc înduieșătoare — publicată la loc separat în întregime; a Prea On. D. protopresbiter Romul G. Ancușa, din partea Consiliului eparhial, care în cuvinte alese a sintetizat pe scurt: biografia și activitatea publică-bisericească și națională a răposatului Arhiereu; viața lui pilduitoare, de om drept, cinstit și iubitor al deaproapelui său. Protodiaconul prof. Ioan David aduce cuvântul de omagiu postum al Academiei teologice, celui care timp îndelungat a fost profesor și director de Teologie. Tovarășul tiner dar fidel până în ultimele clipe de viață ale celui adormit, vorbește în cuvinte elogiase despre Arhiereul cel cu nepotolită sete de carte, de cetit mult și serios; bărbat îmbătrânit de ani, dar cu suflet purtea tânăr, a iubit mult tineretul studios, de a căruia soartă se îngrijea mult. De aci dania făcută pentru acest tineret, dator a-i păstra o vecinică amintire.

După orele patru conductul se formează pentru plecare. Se remarcă mai multe cununi, care de care mai împodobită: a Consiliului eparhial, a Primăriei orașenești, a Directoratului ministerial din Timișoara, a Garnizoanei din Loc, a județului Timiș-Torontal dusă de șase țărani frumos îmbrăcați, din Chișoda, a preoțimii din protopresbiteratul Buziașului, a școlii de menaj, a familiei Ancușa și a Dlui Prefect Dr. Boleanțu... Asistă toate școlile, nenumărați preoți din toate părțile, precum și o companie de soldați pentru onor, în frunte cu muzica militară — aceasta pentru că P. S. Arhiereu era posesorul ordinului „Coroana României” în grad de mare oficer. — Impresie plăcută a făcut deasemenea pe lângă prezența preotului Miron Manescu din Văliug — locul natal al decedatului Arhieren — a încă doi țărani, cantorii bisericii de acolo.

În acordurile acestei muzici și ale duioselor cântări bisericești, conductul se pune în mișcare spre cimitir. La dreapta și la stânga elevii școlilor în bună ordine, înșirați de-a lungul străzii, fac cordon. În fine, pe nesimțite iată-ne în cimitirul de pe deal. Dincolo, peste alt deal soarele e gata a se ascunde, nu vrea să vadă jalea acestei înmormântări; căci jalea era într'adevăr mare. Și sporesc această

jale cuvintele vorbitorului dela groapă Dr. Cornel Cornean, mulți ani de zile fost colaborator în consistoriul diecezan. Mișcătoare de inimi, ultimele sale cuvinte erau mărgăritare din rugăciunea dreptului Simion... „*acum slobozește pe robul tău, Stăpâne!*”

Cuvântarea

P. S. Episcop Grigorie al Aradului la înmormântarea P. S. Arhiereu Filaret.

Pentru aceea în toate trebuie a se asemăna fraților ca să fie milostiv și credincios Arhiereu în cele ce sunt către Dumnezeu Ev. II. v. 17

Nu plângeți, căci am venit să sporesc încrederea și nădejdea voastră la marginea sicriului, care închide rămășițele pământești ale P. S. Arhiereu Filaret. Nu fiți triști și îndurerați, căci sufletul arhiereului Filaret rămâne în memoria noastră. Memoria nici unui mort nu ar rămâne între noi, dacă sufletul nu ar avea existență după moartea trupească. Credința aceasta ne zice: Nu plângeți, căci dacă și o floare din cimitir înveselește, de bună seamă faptele decedatului sunt o mângâiere. Ca o candelă cu licărire de credință rămâne sufletul decedatului între noi.

Nu plângeți, iubiți frați în Domnul, căci răposatul ne-a lăsat tutușora pildă nemuritoare.

În mijlocul nostru stă acum răposatul fără glas, căci gura lui a tăcut, buzele lui s'au lipit, dar ne aducem aminte și nu vom uita, că ele erau deschise în viață pentru evangelia lui Christos, și naționalismul cel mai binecuvântat, mâinile lui sunt acum nemișcate, dar în viață au binecuvântat pe toți; picioarele lui s'au oprit din mers, dar umblat-au până la moarte spre viața de veci, ochii lui nu mai văd icoanele sfinte din biserici dar văd acum mărirea lui Dumnezeu; răposatul nu simte acum mireasma tămâiei din cădelniță, dar a simțit și cunoaște acum că multora a fost mireasma vieții spre viață și precum celim la II. Cor. știa că slujitorii altarului suntem bună mireasmă a lui Christos între cei ce se mântuesc și între cei ce se pierd (2,15). Ochii lui vedeau că toate sunt mai neputincioase decât umbra; auzul răposatului nu aude plângerea alor întristați iar eu iarăși vă zic: Nu plângeți la moartea unui arhiereu cu viața patriarhală și pilduitoare.

Cu chemare sfântă a fost chemat răposatul în Domnul ca să fie împreună lucrător al lui Christos. O putere mare i-a fost dată de Iisus ca să săvârșească lucrul Domnului precum și Iisus a săvârșit cele încredințate lui de Tatăl cerească. El a cinstit chemarea ce i sa dat. Preamă-

rirea și cauza stântă a Mântuitorului a fost singura lui năzuință în viață. „Nici o smirteală întru nimic dând, în ostenele, în privegheri, în posturi, întru curăție, întru cunoștință, întru îndelungă răbdare, în bunătate, întru Duhul sfânt, în dragoste nefățarnică, întru cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu, (2 cor. 6, 46).“

Cu un cuvânt a avut în vedere numai să cunoască oamenii pe Dumnezeu și să se zugrăvească în sufletele lor chipul lui Christos.

La altar, când aducea jertfa cea fără de sânge, era plin de Duhul lui Christos. Iisus Christos și slăvirea lui erau obiectivul unic al gândurilor și acțiunilor arhierelui Filaret. Chiar și timpul său liber îl utiliza spre a găsi noi mijloace pentru preamărirea lui Dumnezeu și a face pe credincioși să simtă că jugul lui Christos este lui plăcut și sarcina lui e ușoară. De minune putea spune el tuturor celorce l'ar fi căutat în locul desmierdărilor, „Au nu știți că în casa tatălui meu trebuie să fiu?“

Defunctul nu umbla după bogății căci cunoștea scriptura, care zice prin graiul sfântului Pavel: „Iar tu omul lui Dumnezeu, fugi de acestea, și urmează dreptatea, evlavia, credința, (2 Tim. 6, 11).“ N'a stat rece când se lua de oameni în deșert numele lui Dumnezeu. Și acum el ducându-se ne zice: Invățați dela mine a trăi în Dumnezeu. Căutați și răspândiți cuvântul lui Dumnezeu cu putere, la Taina mărturisirii dați sfaturi mișcătoare, căci cel mort în fața lui Dumnezeu nu poate mișca pe morții sufletului; un copil nu poate primi hrana dela o mamă moartă, deci voi preoților de azi vestiți pre Domnul, vestiți adevărurile bisericii străbune, cuvântul evanghelic apostolic suprapământesc care aduce lumea la îndreptare, care atunci când lumea cere pâine cerească, este dat la vreme. Strămtorații și nenorociții vor cere mângăere, voi arhierilor și preoților să le stergeți lacrimile, muribunzilor să le duceți alinare, păcătoșilor de pe patul morții mângăere.

La aniversarea sfințirii întru arhieriu fericitul Augustin zice: Creștinilor, noi suntem prin demnitatea noastră mai presus de voi, însă teama răspunderii pentru voi este atât de mare încât cădem la picioarele voastre și vă rugăm să ne asistați în rugăciunile voastre!

Mare și sublimă e chemarea arhierescă — zise Sf. Ambrozie, strălucirea coroanelor și sceptrurilor se pierde în fața demnității arhieresti. Răposatul pleacă cu această demnitate bine păzită. Se va îmbrăca cu dreptate, așa cum rostea rugăciunea când îmbrăca sacosul arhieresc. El va rămâne model de datorie pentru toți cei cari au demnități în Biserică, fiindcă

până era sănătos nu lipsea nici dela ședințele Sf. Sinod și nici dela sinoadele eparhiale, nici dela congrese.

Acum zice nu numai preoților, dar și credincioșilor: vedeți și luptați creștinește. Plutarch istorisește ca centurional Lamachus prinse pe un soldat greșind.

El zise soldatului: A doua oară să nu mai greșești, căci în război nu este permis, când e vorba de moarte, nici odată nu-i permis să greșești, căci e ireparabil.

Pentru creștin, să moară, este pentru vecinicie. Deci jalnici ascultători, nu vă temeți de moarte, ci de răsplata faptelor voastre, ca s'a nu fie rea.

Moartea este floarea vieții vecinice, pe poarta morții mergem toți, dar pe a fericirii numai dacă suntem buni creștini.

Iar acum cu pietate ne despărțim azi de tine frate în Christos, care ai pus pe capul meu mâinile arhieriei, care și la bătrânețe erai tânăr, și precum Omer a scris Odiseia la bătrânețe; tu și cu pilda bătrâneței ai scris viața ta în cartea neamului românesc și a Bisericii lui.

Toți arhieriei ortodoxi îți dorim să dormi în pace până la obșteasca înviere. Spre cer ridicăm ochii inimilor noastre și zicem: Doamne al Puterilor! Pomenește-ne pe noi Doamne împreună cu robul tău acesta mutat dela noi — când vei veni întru împărăția Ta. — *Amin.*

Portretul Arhierelui Filaret încadrat în doliu.

Intr'o vreme vedeam aproape zilnic în amurg de seară, pășind precaut, cu bastonul în mână, pe calea ce ducea la „Teiuș“, pe dâlma de lângă „Timiș“ sau pe drumul de țarină „Dintre Ape“ silueta unui preot venerabil, atins de povara bătrâneței.

Era Arhierul Filaret.

Ne aducem aminte, că în trecut îl însoțea câte un cunoscut sau prieten, când însă aceștia trecură la cele vecinice, rămase Arhierul singur, încelinându-i-se tot mai mult mersul cu înaintarea vârstei.

De când apoi picioarele au început să-i deneghe serviciul funcțiunii lor, n'am mai întâlnit pe Arhierul Filaret în locurile amintite, căci slăbiciunea, care l-a cuprins, îl lega de jețul, în care s'a odihnit aproape neîntrerupt zilele ce i-au mai fost hărăzite dela Dumnezeu să le trăiască.

Acum, după ce i-s'a stins puterea de viață, a fost chemat „ad patres“, cum avea el obiceiul să zică, când aducea în vorbă moartea.

Amintirei Arhiepiscopului Filaret închinăm aceste rânduri, ca unuia care timp de 60 de ani a stat în serviciul Bisericii, fiind numele lui întretăcut în o parte însemnată a istoriei eparhiei noastre.

N'avem de gând să apreciem în articolul de față în cuvinte alese activitatea lui pe teren bisericesc și național, nici să enumerăm date biografice, dat fiind că la diferite ocazii atât biografia cât și activitatea Arhiepiscopului decedat, au fost scoase în relief și împărtășite pe calea tiparului ci celor puțini, cari nu l-au cunoscut, fiecă au aparținut generațiilor mai tineri, fie că au fost din depărtări, de unde n'au avut prilej să-l cunoască.

Scopul nostru este să încercăm a proiecta în cadre înguste un portret al Arhiepiscopului repozat în Domnul, care să ni-l înfățișeze așa cum l-am cunoscut venerat.

*
* *

Arhiepiscopul Filaret avea cunoștințe cât se poate de temeinice din domeniul teologiei. Era depozitarul multor cunoștințe, pe cari și le-a însușit în cursul timpului, cetind opuri selecte, căci nu era op științific de teologie mai de valoare pe care să nu-l fi avut în biblioteca sa particulară. Din cauza cunoștințelor sale vaste era stimat și apreciat și din partea celor de altă confesiune, cu cari discuta uneori chestiuni aparținătoare științei teologice.

Cartea cea de pe urmă, pe care a dorit să i-o comandăm a fost „Biblische Handkorkondanz“ de Richter, pe care o avusese, dar o împrumutase cuiva, fără să o mai vadă. „A venit unul la mine“ zicea el „și mi-a cerut cartea fără să mi-o mai înapoieze și mie-mi lipsește“, de aceea mult s'a bucurat când peste câteva zile i-a sosit cartea din Lipsa în aceeași ediție, pe care a cerut-o

Decedatul Arhiepiscopul cercetase gimnaziul din Beiuș în timpul când se învăța să se aplice ori cărei situațiuni din viață câte-un proverb potrivit, rostit în limba latină. De aceea nu arareori îl auziam zicând: „Similis simili gaudet“ sau „Forma dat esse rei“ sau „Concordia res parvae crescunt, discordia et maximae dilabuntur“ și câte altele.

Arhiepiscopul Filaret era mai mult o fire de profesor, decât de administrator. Analiza cuvintelor până în măduva lor și făcea studii comparative între diferitele limbi, pe cari le cunoștea cât se poate de bine, de vreme ce se ocupa intensiv și de filologie.

Înori, reforme nu-i plăceau, din care cauză nu se putea împăca cu întocmirile mai noi, pe cari le numea „blăstămății mod ruc“. De

câte ori se introducea vre-o reformă în biserică îi scăpa să zică: „Ni se strică rânduețile“ pentru că cu greu se putea adapta schimbărilor. Se obișnuise să trăiască o viață întocmită după anumite reguli, dela cari nu se abătea de dragul nimănui. Cât fu mai tânăr era iubitor de societate, în timpul din urmă însă să ferea de fețe străine și nu suferea decât să fie înconjurat de cei mai apropiați ai săi.

Cu duioșie amintea câte odată că nu de mult și-a pierdut prietenii: pe Avram Bârlogia, Emanuil Ungureanu, Vasile Stroescu și cu o astfel de ocaziune continua să zică: „Am trăit destul. Dumnezeu numai atât să mă mai țină în viață, cât sunt întregu la minte“.

Memoria în Domnul fericitului Arhiepiscop Filaret era cu adevărat extraordinară, devenise proverbială. Cunoștea pe toți preoții, referințele lor familiare, știa să enumere însușirile, meritele și câte odată și scăderile lor. Își aducea aminte de toate amănuntele călătoriilor, ce le făcuse înainte cu jumătate de veac și numai în timpul din urmă îl vedeam câte odată clatinând din cap și zicând: „Ei, ei, încep să uit“.

Bătrânețea adâncă îl împedeca la inițiativă. În ce privește însă discuția principală a chestiunilor dela ordinea zilei, fie fost ele de orice natură, era neîntrecut. Nu era obiect la care Arhiepiscopul Filaret să nu fi vorbit cu pricepere și înțelepciune în urma praxeii îndelungate pe care și-a câștigat-o în viața noastră constituțională bisericească.

Cine nu-l cunoștea, putea să creadă că-i o fire aspră, ceea ce însă nu este cazul, căci dacă știai să te porți față de venerabila sa persoană, era omul cel mai bun de inimă. Adevărat, că era impulsiv, se supăra ușor și adeseori, dar nu din adâncul interiorului, ceea ce l-a și conservat până la adâncă bătrânețe.

Când ajungeau la rând în ședințele Consiliului eparhial chestiuni personale, la începutul discuției se părea vehement, când însă se apropia ca să pronunțe o hotărâre în defavorul cuiva, se calma și căuta să ușureze ceea ce credea că a înăsprit în ținuta sa inițială.

Ca iubitor de biserică, în timpul de mai nainte, nu era slujbă dumnezească, pe care să nu fi cercetat-o. De când însă cu bătrânețea, oboseala îl mai reținea acasă; în schimb slujea la sărbătorile mari cu adevărată evlavie.

În jos știa să-și păstreze autoritatea sa de Arhiepiscop, iar în sus era supus, adevărat călugăr. Cu toate că a fost cu mult mai înaintat în vârstă, decât prea Sfințitul nostru Iosif, carele a intrat cu mult mai târziu în serviciul Bisericii, — i-a fost devotat și nu odată ne spunea:

„Trebue să sprijinim pe episcopul nostru, căci aceasta reclamă disciplina“.

Când avea să se aducă hotărâri de mare importanță, nici când nu era grăbit, iar când membrii Consiliului eparhial se frământau uneori să aducă deciziuni binechibzuite, avea datina să zică: „Nu va pieri lumea, dacă nu se rezolvă actul imediat. Deci să ne mai gândim.“

În contactul cel de toate zilele, era câte odată glumeț, îndeosebi la mesele episcopești știa să povestească o mulțime de anecdote, pe cari le predă cu istețime și humor. Când însă se întâmpla ca un comesean să-i facă vre-o observație, îl ridiculiza pe loc, expunându-l la bătaia unor citate latinești, sub povara cărora și cel mai îndrăzneț, trebuia să sucumbă.

De câte ori citea ceva inexact publicat în ziare, nu întrelăsa să se expectoreze contra ziaristilor, despre cari zicea, că sunt în mare parte fără pregătire și nu-și iau osteneala să informeze publicul cum se cuvine, ci adeseori publică bazaconii, de cari avea o colecție întreagă, pentru a arăta cât de rămasă e jurnalistica noastră în comparație cu cea din țările apusene.

Înainte de izbucnirea războiului avea plăcerea să citească regulat ziarul francez, monarhist „Gaulois“. Mulți ani a fost abonat la acest ziar, pe care în cursul războiului l-a abandonat, după ce acesta își schimbase ținuta, în urma căreia cu ziua de 1 Aprilie 1929 a fuzionat cu ziarul „Figaro“, cari — ambe ziare — au fost achiziționate acum câțiva ani de către fabricantul Coty, campionul reacțiunii.

Arhiepiscopul Filaret în privința banului public a fost de o cinste rară și în consecință nu se poate mai pedant. Cu drept cuvânt putem considera de o fericire pentru eparhia noastră, că în timpuri de atâtea crize financiare și economice din trecut am avut pe Arhiepiscopul Filaret alături de Prea Sfințitul nostru, cu care conducea trebile bisericesti în deplină armonie.

Între însușirile sale bune și demne de imitat aflăm și pe aceea, că precum a fost păstrător față de banul public, întocmai așa a păstrat și pe al său propriu, încât a putut fi atât de generos față de eparhie, fiind el unul dintre cei puțini, care încă în viață a dat tot ce a avut.

Față de referenți era riguros și minuțios și cu cât se prezenta un referent mai începător cu atât era mai scrupulos. Cu un act nestudiat cu temei să nu-i vrea veni, căci punea fel și fel de întrebări și când i-se părea că referentul nu e destul de pregătit s'au întâmplat cazuri ca să și refuze semnarea actului, în interesul bunului mers al administrației bisericesti.

Pe vremuri, când eparhia noastră, avea mult să sufere de pe urma șovinismului maghiar, Arhiepiscopul Filaret se număra între naționaliștii înflăcărați. El era acela care la alegerile dietale, mergea în fruntea noastră, ca să-și dea votul pentru candidații naționali.

În viața a suferit o mare decepție, când sinodul eparhial îl alege în anul 1908 de episcop al Caransebeșului, dar pentru că a fost naționalist intransigent alegerea n'a obținut aprobarea prea înaltă.

Decedatul Arhiepiscopul a mai dat dovadă de abnegație atunci, când după trecerea actualului Înalt Prea Sfințit Patriarh Miron Cristea dela Episcopia noastră la București ca metropolit Primat n'a reflectat să fie ridicat la treapta de episcop al Caransebeșului. În schimb i-s'au dat toate onorurile, fiind scutit la bătrânețe de sarcina grea a răspunderii.

*
*
*

Stingându-i-se Arhiepiscopul Filaret flacăra vieții, a lăsat în doliu pe Episcopul nostru Iosif, care i-a fost timp îndelungat împreună muncitor, a lăsat în doliu clerul eparhiei și numeroase rudenii.

Cu toții îi vom păstra amintirea, avându-l pururea înaintea ochilor, îmbrăcat în ornate, în clipa când preoții slujitori rosteau cu glas înalt: „Arhiepiscopul Ta să o pomenescă Domnul Dumnezeu întru Împărăția Sa totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor. Amin“. **A. Moaca.**

Arhiepiscopul Filaret.

*În turnul 'nalt al Sfintei
Mărite Catedrale,
Plâng clopotele 'ntr'una
Duios cu multă jale:
Se duce azi din lume
În calea vecinicii
Arhiepiscopul nostru,
Chip sfânt al datoriei.
De-acum 'n'o să-l mai vadă
Biserica cea vie
Pe stâlpul cel mai trainic
În sfânta preoție.*

*Că, cine nu-i cunoaște
Viața pământescă,
Trudită și trăită,
În legea strămoșească?
Cum apără 'n sinoade
Cum dorul de mai bine —
Biserica și școala
Virtuților creștine.*

*Și nici la bătrânețe
El nu se lasă 'n urmă —
Lucrează până moartea,
Puterile îi curmă.*

*Albit de iarna vieții,
Se duce la Stăpânul
Cu inima 'mpăcată,
Ca Simeon Bătrânul.*

*Și Dumnezeu 'l-așează
Cu dreptii cari sfârșiră
Pe-altarul visurilor —
Viața lor martiră.*

*Ah, vechilor blânzi preoți
Ai vremii de credință,
Răbdarea voastră sfântă
Ne-a dus la biruință.*

*Rugați-vă cu duhul
Cereșcului Părinte,
Ș' aflăm și noi cărarea
Luminei voastre sfinte.*

*Să credem în comoara
Cereștilor izvoare.
Și 'n semnul Crucii sfinte
Ș' atot mântuitoare.*

*Iar când o fi sfârșitul
Cu vestea 'nfricoșată,
Să mergem fără teamă
La dreapta judecată.*

Caransebeș, 17/X 1930.

G. B.

ȘTIRI

Joi, în 16 Octomvrie a. c. fiind ziua nașterii M. S. Regelui nostru Carol II, la biserica catedrală s'a oficiat doxologia pentru Rege. A asistat P. S. Episcop, autoritățile civile, militare, precum și elevii tuturor școlilor din oraș. — După serviciul divin s'a făcut defilarea trupelor.

Din durerosul prilej, al trecerii la cele vecinice a Prea Sfințitului Arhieru Vicar episcopesc Dr. Filaret Musta, în loc de cunună pe sicriul a în Domnul adormitului, au depus la Cassa diecezană pentru fondul locului de închinare (capela) „Piatra scrisă” de lângă comuna Armeniș:

Prea Sfințitul Episcop Diecezan 1000 Lei.

Banca Poporală din Caransebeș 1000 Lei:

Dl. Dr. Aurel Oprea consilier la curtea de apel, șef-judecător în retragere avocat, Consilier eparhial și membru în Adunarea eparhială 500 Lei, și Dl. director la Banca Poporală, consilier eparhial, Constantin Călțun și soția 400 Lei.

Pe seama capelei dela „Piatra Scrisă” a dăruit directorul general al institutului de bani „Banca Poporală” din loc, dl. Izidor Tătariu o candelă, a cărei lumină se resfrânge asupra interiorului capelei, zugrăvit de căpitanul — pictor la Aviație I. Wendelin, originar din Armeniș, care în semn de pietate față de locul, unde s'a născut, a dat capelei înfățișarea unei peșteri.

Dumnezeu să le răsplătească jertfele aduse.

Corpul Portăreilor Tribunalului Caransebeș.

Nr. 329 Port. 1930.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș în baza art. 102 din legea LX. din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908 prin aceasta public, că în urma deciziei Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 10.161/1929 efectuându-se execuțiunea la 21 Iunie 1930 în favorul următorului Edmund Tóth din Ferdinand reprez. prin avocatul Dr. Gheorghe Băican domiciliat în Caransebeș pentru suma de 8341 Lei — bani capital și acces. mobilele sequestrate și suprasequestrate cari s'au prețuit în 25.000 Lei — bani și anume: un pian în stare bună, una armă de vânatoare cu 3 țevi Nro 251 se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma deciziei Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 4098/1920 G. pentru încasarea creanței de 8341 Lei — bani capital cu 12% interese din 23 Decemvrie 1929 și speșele de 3506 Lei — bani staverite până în prezent se fixează termenul de licitație **pe ziua de 27 Octomvrie 1930 la orele 10 a. m. în comuna Ferdinand la locuința urmăritului** și toți aceia, cari au voie a cumpăra sunt invitați cu acca observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX. din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sequestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației, în baza art. 120 a legii LX. din 1881, deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș, la 29 Septemvrie 1930.

Portărel, M. Guran.

Corpul Portăreilor Tribunalul Caransebeș.

Nr. 798 Port. 1929.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș în baza art. 102 din legea LX din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908 prin aceasta public, că în urma deciziei Judecătoriei mixte din

Caransebeș de sub Nr. 4584/1927 efectuându-se execuțiunea la 18 Octomvrie 1929 în favorul următorului Petru Olariu din Caransebeș reprez. prin avocatul Dr. Dimitrie Novacescu domiciliat în Caransebeș pentru suma de 3800 Lei — bani capital și acces. mobilele sequestrate și suprasequestrate cari s'au prețuit în 5200 Lei — bani și anume: una vacă târcată de 4 ani, doi saci de mere se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma deciziei Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 8485/1929 G. pentru încasarea creanței de 3800 Lei — bani capital cu 12% interese din 4 August 1927 și speșele de 2355 Lei 50 bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 31 Octomvrie 1930 la orele 9 a. m. în comuna Marga la locuința urmăritului** și toți aceia, cari au voie a cumpăra sunt invitați cu acca observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sequestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației, în baza art. 120 a legii LX din 1881 deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș, la 3 Octomvrie 1930.

Portărel, Radulescu

Corpul Portăreilor, Tribunalul Caransebeș.

Nr. 970 Port. 1929.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș, în baza art. 102 din legea LX. din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908 prin aceasta public, că în urma deciziei Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 5112/1929 efectuându-se execuțiunea la 11 Decemvrie 1929 în favorul următorului Radu Gheorghe din Ohababistra reprez. prin avocatul Dr. Gheorghe Băican domiciliat în Caransebeș pentru suma restantă de 1227 Lei — bani capital și acces. mobilele sequestrate și suprasequestrate cari s'au prețuit în 3680 Lei — bani și anume: patru clăi de fân, 16 bucăți toble de fag se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma deciziei Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 9884/1929 G. pentru încasarea creanței de 1227 Lei — bani capital cu 12% interese din 29 Iunie 1929 se fixează termenul de licitație **pe ziua de 25 Octomvrie 1930 la orele 10 a. m. în comuna Ohababistra la locuința urmăritului** și toți aceia, cari au voie a cumpăra sunt invitați cu acca observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX. din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sequestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației în baza art. 120 a legii LX. din 1881 deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș, la 29 Septemvrie 1930.

Șef portărel, M. Guran.

Corpul Portăreilor Tribunalului Caransebeș.

Nr. 261 Port. 1930.

Publicațiune de licitație

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș în baza art. 102 din legea LX din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908 prin aceasta public, că în urma deciziei Judecătoriei rurale din Chișineu-Criș de sub Nr. 3431/1927 efectuându-se execuțiunea la 23 Maiu 1930 în favorul următoarei soția lui Silber Iosif din Pădureni reprez. prin avocatul Dr. Dimitrie Novacescu domiciliat în Caransebeș pentru suma de 830 Lei — bani capital și acces. mobilele sequestrate și suprasequestrate cari s'au prețuit în 4000 Lei — bani și anume: una toaletă cu oglindă cu marmoră roșie se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma deciziei Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 3058/1930 G. pentru încasarea creanței de 830 Lei — bani capital cu 12% interese din 1 Ianuarie 1926 și speșele de 794 Lei 10 bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 3 Noemvrie 1930 la orele 10 a. m. în comuna Caransebeș la locuința urmăritului** și toți aceia, cari au voie a cumpăra sunt invitați cu acca observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sequestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației, în baza art. 120 a legii LX din 1881 deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș, la 9 Octomvrie 1930.

Portărel, Radulescu